



Aan
De Staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering
Dhr. Szabó
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp: reactie Centraal Dialog op rapport sociaal minimum Caribisch Nederland

Kralendijk, 21 november 2024

Geachte heer Szabó,

Op 6 oktober 2023 heeft de Commissie sociaal minimum Caribisch Nederland haar rapport gepubliceerd: "Een waardig bestaan: Een sociaal minimum dat voorziet in toenemend perspectief op zelfredzaamheid".

Met deze brief reageert de Centraal Dialog Bonaire (CD) op de aanbevelingen die de commissie in dit rapport doet. De CD wacht verder met buitengewoon veel interesse de Kabinetsreactie af op dit rapport. Helaas is de CD formeel niet betrokken bij het opstellen van de Kabinetsreactie, vandaar deze separate brief om de standpunten van Bonaire onder uw aandacht te brengen.

De CD richt deze brief aan u als staatssecretaris van het coördinerend ministerie als het gaat om zaken voor Caribisch Nederland. Deze brief zal ook aan de andere ministeries en aan de Vaste Kamercommissie van Koninkrijksrelaties gestuurd worden.

De brief is als volgt opgebouwd. Eerst volgt een aantal positieve zaken waar de CD haar waardering voor wil uitspreken. Daarna beschrijft de CD een aantal algemene zorgen. Tot slot gaat de CD in op de aanbevelingen.

De CD is positief over de genomen stappen om armoede te bestrijden in CN

De CD is positief over de stappen die in de afgelopen jaren zijn gezet als het gaat om het verbeteren van de bestaanszekerheid. De verhoging van het WML en de uitkeringen heeft geleid tot een grote stap in de bestrijding van de armoede.

De CD maakt zich zorgen over het gebrek aan coördinatie, de ad hoc en generieke maatregelen en het ontbreken van een meerjarenplan.

Ondanks de grote stappen die gezet zijn om armoede te bestrijden, heeft de CD grote zorgen als het gaat om de vervolgstappen. De samenwerking tussen de verschillende ministeries, of soms zelfs binnen ministeries, verloopt niet goed en het ontbreekt aan coördinatie om gezamenlijke doelen na te streven. Hierdoor lijken de inspanningen van SZW op het gebied van het WML en de uitkeringen op andere beleidsterreinen geheel of gedeeltelijk teniet te worden gedaan. De steeds beloofde en gewenste kostendalingen worden niet gerealiseerd. Incidentele subsidies en toeslagen maken het moeilijk om vooruit te plannen. Er is geen meerjarenplan of meerjarenstrategie.

Concrete aanbevelingen

De CD kan zich vinden in alle aanbevelingen die de commissie doet. Een aantal van deze aanbevelingen verdient bijzondere aandacht.

1. Spreek met de sociale partners een groeipad af om van de huidige situatie naar de gewenste situatie te komen. De gewenste situatie is een situatie waarin het wettelijk minimumloon op 130% van het sociaal minimum ligt. Bij dit groeipad zijn de volgende aanbevelingen van groot belang om te zorgen dat het wettelijk minimumloon niet verder oploopt en tóch deze ratio van 130% behaald wordt. Voor de komende jaren ziet de CD geen ruimte om het wettelijk minimumloon sneller te laten stijgen dan met de jaarlijkse inflatie.
2. Zorg dat er geen aanvullende eisen, maatregelen of wetgeving komt die leiden tot kostenverhogingen voor bedrijven en/of inwoners. Zo lang het gewenste eindpunt nog niet bereikt is, zullen eventuele maatregelen die wel tot kostenverhogingen leiden gecompenseerd moeten worden.
3. Garandeer een structurele manier om de kosten te laten dalen tot een aanvaardbaar niveau. De overheid zet al vanaf 2010 in op kostenverlaging, maar tot nu toe is dat

niet gerealiseerd. Voor veel kostenposten worden (jaarlijks) incidentele subsidies verstrekt op basis van afwegingen die vaak niet gebaseerd zijn op wat een betaalbaar kostenniveau is. Ook zijn deze subsidies en maatregelen vaak zodanig generiek dat de subsidies ook bij mensen terecht komen die het niet nodig hebben.

4. De CD pleit concreet voor de volgende afspraken:
 - Zorg in samenspraak met het OLB dat zo snel mogelijk de invoering van het OV gerealiseerd wordt;
 - Zorg voor een brede en uitvoerbare regeling voor huursubsidie;
 - Bepaal wat een betaalbaar tarief is voor alle inwoners als het gaat om de nutsvoorzieningen drinkwater, elektriciteit en internet en zorg voor structurele subsidies om dit niveau te bereiken.
5. Zorg voor een uitvoerbaar, structureel en duidelijk vangnet zodat alle inwoners in de verschillende gezinssamenstellingen niet onder het sociaal minimum terecht komen. Stel hiervoor voldoende budget vast en zorg voor samenwerking tussen de verschillende uitvoeringsinstanties.
6. Zorg voor uitvoerbare, duidelijke en structurele ondersteuning van inwoners zoals juridische bijstand (juridisch loket), schuldhulpverlening en consumentenbescherming. Hierbij moet ook specifieke aandacht zijn vanuit onder andere de arbeidsinspectie om de vele signalen van arbeidsuitbuiting te onderzoeken en tegen te gaan.
7. Ga in gesprek met de Centraal Dialoog over manieren om de overige kosten voor consumenten en bedrijven te verlagen of beheersbaar te behouden. Hierbij zijn vele maatregelen denkbaar die in samenhang en in overleg uitgewerkt kunnen worden, denk aan: verbeteren bancaire sector, verlagen transportkosten, consumenten voorlichten met prijsvergelijkingen en eventueel ook mededingingsbeleid.
8. Verbeter het verdienvermogen van Bonaire, zodat de economie kan groeien in plaats van stagneert. De CD noemt hierbij, naast de hiervoor genoemde maatregelen, het tegengaan van de 'braindrain', maatregelen om de immigratie te reguleren, subsidieregelingen om werken en leren te stimuleren, het bevorderen van het toerisme en het verbeteren van de infrastructuur. De CD verwijst hierbij ook naar het in opdracht van de CD uitgevoerde onderzoek van Economisch Bureau Amsterdam

naar de verdien capaciteit van Bonaire. De hierin gedane aanbevelingen sluiten goed aan bij de wens van het huidige kabinet om de zelfredzaamheid van Bonaire te vergroten. Om dit te realiseren is steun en medewerking vanuit het Rijk hard nodig.

9. Stel, samen met de eilanden, een plan op om het opleidingsniveau te verhogen zodat het aandeel inwoners met een startkwalificatie in de komende 10 jaar stijgt van 48% naar minstens 60%. (Ter vergelijking: in Europees Nederland is dit 75%).
10. Verder verzoekt de CD u om het sociaal minimum voor Caribisch Nederland vast te stellen, of om minimaal dezelfde systematiek hiervoor te hanteren als in Europees Nederland. Hieronder valt een frequente (minstens jaarlijkse) herijking van de minimumbegrotingen voor de verschillende huishoudsamenstellingen.

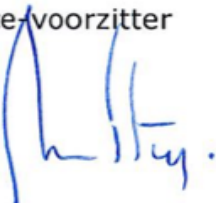
Tot slot

De CD ziet het rapport van de commissie Sociaal minimum Caribisch Nederland als een eerste stap bij het gezamenlijk verder verbeteren van de leef- en werkomstandigheden in Caribisch Nederland. De CD roept het Kabinet op om nu ook eensgezind en samen met de eilanden te werken aan een betere toekomst voor de inwoners van Caribisch Nederland en om een concreet stappenplan op te stellen om daar binnen 5 jaar te komen.

Hoogachtend, namens de Centraal Dialoog Bonaire,

Mervyn Stegers

vice-voorzitter



Marga Buys-Trimp

secretaris



Deze brief is ook verstuurd aan de volgende ministeries: Algemene Zaken; Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties; Economische Zaken; Klimaat en Groene Groei; Infrastructuur en Waterstaat; Financiën; Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur; Justitie en Veiligheid; Onderwijs, Cultuur en Wetenschap; Sociale Zaken en Werkgelegenheid; Volksgezondheid, Welzijn en Sport; Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Ook is een afschrift gestuurd aan de Vaste Kamercommissie Koninkrijksrelaties van de Tweede Kamer.